

Turizm Bilimi (Tanımlar, Araştırmalar, Tartışmalar ve Uzlaşmalar)

Yazarlar: Elbeyi Pelit, Esra Katircioğlu, Berkan Başar

Detay Yayıncılık

Birinci Baskı

Ankara, 2021

ISBN: 978-605-254-403-7

Nurdan Bal^{1**}

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun, Türkiye, nbal0811@gmail.com, ORCID: 0009-0009-7357-6645

Öz

Turizm bilimi hakkındaki bu kitap, turizmin bilim dalı olarak nasıl geliştiğini, bilimsel kimlik kazandığını ve ilgili alanda daha sağlam bir temel oluşturulmasına nasıl katkı sağladığını ele almaktadır. Yazarlar, turizmin nasıl bir bilim dalı haline geldiğini, turizm araştırmalarının tarihini, turizmin disiplinler arası bir konu olarak nasıl ele alındığını ve günümüzdeki durumunu incelemektedirler. Ayrıca, turizm kavramının tanımı, turist tanımı ve turizmin sosyal, kültürel, ekonomik, çevresel ve politik boyutları gibi konular da kitap içinde detaylı bir şekilde tartışılmaktadır. Kitap, turizm bilimine ilgi duyan okuyucular için kapsamlı bir giriş niteliğindedir ve turizm biliminin önemine dikkat çekmektedir. Kitap, yazarların hedeflediği amaçları gerçekleştirerek turizmin bilimsel kimliğini güçlendirmeyi, turizm araştırmalarının önemini vurgulamayı ve turizmin disiplinler arası etkileşimini ele almayı başarmıştır. Bu sayede, kitap turizm bilimi alanında önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Turizm Bilimi, Turist

The science of tourism (definitions, research, debates and consensus)

Abstract

This book on the science of tourism analyses how tourism has developed as a science, how it has gained a scientific identity and how it has contributed to the establishment of a more solid foundation in the related field. The authors examine how tourism became a science, the history of tourism research, how tourism has been treated as an interdisciplinary subject and its current status. The book also discusses in detail the definition of tourism, the definition of the tourist and the social, cultural, economic, environmental and political dimensions of tourism. The book is a comprehensive introduction for readers interested in tourism studies and emphasises the importance of tourism studies. The book succeeds in fulfilling the authors' objectives of strengthening the scientific identity of tourism, emphasising the importance of tourism research and addressing the interdisciplinary interaction of tourism. In doing so, the book makes an important contribution to the field of tourism studies.

Keywords: Tourism, Science of Tourism, Tourist

önerilen atıf/cite this article as

Bal, N. (2024). Turizm Bilimi (Tanımlar, Araştırmalar, Tartışmalar ve Uzlaşmalar). *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 355-360

**Sorumlu yazar e-posta/ Corresponding author e-mail: nbal0811@gmail.com

Kitap İncelemesi

Cilt 8, Sayı 1, 2024
ss. 355-360

Gönderim : 17.01.2024
1. Düzeltme: 07.02.2024
Kabul Tarihi: 20.02.2024

Book Review

Vol 8, No 1, 2024
pp. 355-360

Received : 17.01.2024
Revision1: 07.02.2024
Accepted: 20.02.2024

GİRİŞ

Turizm bilimi hakkındaki bu kitap, turizmin bilim dalı olarak nasıl geliştiğini, bilimsel kimlik kazandığını ve ilgili alanda daha sağlam bir temel oluşturulmasına nasıl katkı sağladığını ele almaktadır. Yazarlar, turizmin nasıl bir bilim dalı haline geldiğini, turizm araştırmalarının tarihini, turizmin disiplinler arası bir konu olarak nasıl ele alındığını ve günümüzdeki durumunu incelemektedirler. Ayrıca, turizm kavramının tanımı, turistin tanımı ve turizmin sosyal, kültürel, ekonomik, çevresel ve politik boyutları gibi konular da kitap içinde detaylı bir şekilde tartışılmaktadır. Kitap, turizm bilimine ilgi duyan okuyucular için kapsamlı bir giriş niteliğindedir ve turizm biliminin önemine dikkat çekmektedir. Kitap, yazarların

hedeflediği amaçları gerçekleştirerek turizmin bilimsel kimliğini güçlendirmeyi, turizm araştırmalarının önemini vurgulamayı ve turizmin disiplinler arası etkileşimini ele almayı başarmıştır. Bu sayede, kitap turizm bilimi alanında önemli bir katkı sağlamaktadır.

Turizm, sadece gezmek, görmek ve keşfetmekle sınırlı olmayıp, aynı zamanda hızla bir bilim dalına dönüşüyor. Ancak, turizmin bu bilimsel dönüşümü tetikleyen etkenler ve bu alandaki evrim süreciyle ilgili bilincimiz ne kadar derin? Turizm biliminin sağlam temeller üzerine oturduğunu fark etmek için hangi unsurlara odaklanmalıyız? Bütün bu soruların cevaplarını inceleyelim.

Analiz ve Değerlendirme

Kitabın ithaf bölümünü kaleme alan Pelit, Katırcıoğlu ve Başar (2021), babası ile arasındaki konuşma üzerinden, turizm bilimi hakkındaki düşünce tarzını ifade etmektedir. Yazar, buradaki anlatımıyla turizm bilimine olan yaklaşımını, öğrenme, merak ve içselleştirmeye dayalı bir anlayışla geliştirmenin ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Yazarlar, ilk bölüme geçmeden önce turizmin belirsiz bir tanıma sahip olduğunu ve bu alanda görüş birliğine varılmış bir tanımın bulunmadığını ifade ederek, turizmin bilimsel bir disiplin olma yolunda ilerlemesi için emek harcamış bilim insanlarının çabalarına vurgu yaparak, turizmin sadece niceliksel değil, aynı zamanda farklı düşünceler ve yeniliklerle şekillenmesi gerektiğini belirtiyor. "Farklı/yeni sözler söyleme zamanı" ifadesiyle de turizmin bilim alanında daha özgün ve etkili bir konum elde etmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Pelit, Katırcıoğlu ve Başar (2021) önsözde kitabın temel amacını ve savundukları tezi net bir şekilde ifade etmiştir. Turizm biliminin bilimsel bir disiplin olarak değerlendirilmesi gerektiğini savunan yazarlar, ilk olarak bilimsel bir anlayışın ilgi, bilgi, fikir ve zikir süreçleri üzerinden geliştiğini belirtmişlerdir. Aynı zamanda, yazarlar turizmin sadece maddi değil, aynı zamanda manevi bir seyahat olduğunu

vurgulamaktadırlar. İnsanların duygu durumları, düşünce kalıpları ve davranışlarında önemli değişikliklere neden olan turizmin, bu değişiklikleri açıklamak için genellikle psikoloji ve sosyoloji gibi bilim dallarına başvurulsa da yazarlar turizmin ayrı bir disiplin olduğunu savunmaktadırlar. Bilimde kanıtın önemli olduğunu ifade eden Pelit, Katırcıoğlu ve Başar (2021) turizmin insanlarda meydana getirdiği değişimlerin bir kanıt olduğunu ve bu durumun turizmin bir bilim olduğunu vurgulamaktadır. Bu açıklamalarla yazarlar, turizm biliminin sahip olduğu özgünlük, disiplinler arası yaklaşım ve bilimsel bir temele dayalı olduğunu savunmaktadırlar.

Turizm alanında uzmanlaşmış ve bu alanda birçok araştırma yapmış olan yazarlar bu kitabı 3 bölüme ayırmış ve I.Bölüm'de *Turizm Kavramına İlişkin Tanımlamalar*, II. Bölüm'de *Turist Kavramına İlişkin Tanımlamalar*, III. Bölüm'de ise *Turizmin Bilimsel Gelişim Süreci* konularını işleyerek turizmin bilim dalı olarak güçlendirilmesi için çağrıda bulunmuşlardır.

I. Bölüm:

'*Turizm Kavramına İlişkin Tanımlar*' başlıklı bölümde, yazarlar turizm kavramının farklı bakış açıları ve tanımlar bağlamında nasıl geliştiğini inceleyerek, turizmin bilimsel bir disiplin olarak nasıl değerlendirilmesi gerektiğine dair bir çerçeve sunmaktadırlar. Ayrıca, turizmin tarihsel gelişimi ve turizm endüstrisinin ortaya çıkışı hakkında da bilgi vermektedirler. İlk olarak, turizmin geçmişten günümüze tanımları ve bu tanımların ortaya çıkış süreçleri incelenir. Yazarlar, turizmin tanımının ekonomik, sosyal, psikolojik, ulaştırma, seyahat ve bütüncül bakış açılarına göre nasıl şekillendiğini tartışarak, bu farklı bakış açılarının turizmin karmaşıklığını yansıttığını vurgulamaktadırlar.

Bu bölüm, turizm bilimi alanına giriş yapmak isteyen okuyucular için önemli bir temel oluşturmaktadır. Turizmin tanımı ve tarihsel gelişimi hakkında bilgi sahibi olmak, turizm biliminin kapsamını ve önemini anlamak için önemlidir. Ayrıca, turizmin farklı boyutlarına dikkat çekilerek, turizmin sadece ekonomik bir olgu olmadığı vurgulanmaktadır. Bu bölümde turizmin tanımı ve kavramsal çerçevesi hakkında farklı görüşler sunulmaktadır. Bu durum, turizm bilimi alanında farklı bakış açılarına sahip olan araştırmacılar arasında tartışmalara neden olabilir. Bunun yanı sıra turizmin farklı yönleriyle ele alınması, disiplinler arası bir yaklaşımın benimsenmesini ve turizmin bilim olarak daha fazla güçlenmesini sağlayacaktır. İlgili literatürden yapılan araştırmalar neticesinde yazarlarda çeşitli turizm tanımları yaparak turizmin bilimsel bir disiplin olarak daha sağlam temellere oturmasına zemin hazırlamak istemişlerdir.

II. Bölüm:

'*Turist Kavramına İlişkin Tanımlamalar*' başlıklı bölümde de turist kavramına dair geniş bir bakış sunularak geçmişten günümüze kadar yapılan tanımlamalara odaklanmışlardır. Çalışmada, turizm sektöründeki büyüme ve gelişmenin yanı sıra bilimsel çalışmaların hız kazanmasıyla birlikte turist kavramının teorik çerçevesinin oluşturulmaya başlandığına vurgu yapılmıştır. Turizm çalışmalarında kavramsal

derinlik oluşturmak amacıyla yapılan tanımlama çalışmalarının, turizmin temel unsuru olan turist kavramının net bir şekilde tanımlanmasının gerekliliğini ortaya koyduğu belirtilmiştir.

Turizm sektöründeki büyüme ve gelişmeye paralel olarak yapılan bilimsel çalışmalar, turizmin teorik çerçevesini oluşturmaya yönelik tanımlama çalışmalarını beraberinde getirmiştir. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü tarafından vurgulanan belirli ölçütler doğrultusunda gününbirlikçi ve turist kategorilerinin ortaya çıkması, ziyaretçi kavramını daha da çeşitlendirmiştir. Yazarlar turist kavramının zenginliği ve bu zenginlik üzerinde yoğunlaşılması gereken önemli bir husus olduğunu belirtmiş, turizm biliminin temel araştırma konularından biri olarak turistin kimliğinin ve özelliklerinin tanımlanması gerekliliğini vurgulamışlardır. Bölüm sonunda gününbirlikçi ve turist kavramlarına ilişkin genişletilmiş tanımlar sunan yazarlar, turizm biliminin evrimi ve gelişimiyle birlikte daha da zenginleşeceği ve güçleneceğini savunmaktadırlar.

III. Bölüm:

'*Turizmin Bilimsel Gelişim Süreci (Araştırmalar, Tartışmalar ve Uzlaşmalar)*' başlıklı bölümde ise turizm biliminin gelişim süreci ele alınmış ve turizmin akademik bir alan olarak tanınması, geniş bir araştırma alanına dönüşmesi vurgulanmıştır. Ayrıca, turizm biliminin diğer bilim dallarıyla olan ilişkisi, turizm araştırmalarının yöntemleri ve turizm biliminin geleceği hakkında da tartışmalar yer almaktadır. Bu bölüm, turizm bilimi alanında çalışan araştırmacılar için önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Turizm biliminin gelişim süreci ve mevcut bilimsel konumu hakkında bilgi sahibi olmak, turizm biliminin geleceği hakkında daha iyi bir anlayış sağlamaktadır. Ayrıca, turizm araştırmalarının yöntemleri hakkında bilgi sahibi olmak, turizm araştırmalarının kalitesini artırmak için önemlidir.

Turizm biliminin olgunlaşma sürecinde olduğunu ifade eden yazarlar, diğer bilim dallarından teorik ve metodolojik ödünç alarak büyüdüğü belirtilmiş, ancak artık kendi teorilerini üretebilecek bir olgunluğa erişmiş olması gerektiği vurgulanmıştır. Turizmin diğer bilim dallarıyla etkileşiminde öne çıkan disiplinleri inceleyerek bu disiplinlerin turizm bilimine katkılarını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra, turizmin kendine ait bir bilim dalı olarak kendi sınırlarını çizmesi ve bilimsel kimliğini güçlendirmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Turizm, son zamanlarda bilimsel bir disiplin olma yolunda önemli adımlar atmıştır. Yazarlar, bu gelişmelerin 20. yüzyılın başlarına dayandığını ve turizm araştırmalarının bu dönemde bilimsel platformda kendini göstermeye başladığını ifade etmektedirler. Turizmle ilgili kurumlar, birlikler, dernekler ve sivil toplum kuruluşları ise sektörün ilerlemesine önemli katkılarda bulunarak bilgi üretimi ve profesyonelleşme sürecinde öncü bir rol üstlendiklerini eklemişlerdir. Ayrıca akademisyenlerin, turizm biliminin gelişiminde önemli bir rol oynadıklarını ve yayın yapma, araştırma yürütme, öğrenci yetiştirme gibi görevleriyle bu alana katkı sağladıklarını da belirtmişlerdir. Ancak, turizmin bir bilim dalı olup olmadığı konusunda akademik çevreler arasında hala bir uzlaşma sağlanamamıştır. Bununla birlikte, turizm bilgisinin artması ve ulusal ile

uluslararası dergilerdeki yayın sayısındaki artış, gelecekte turizmin daha da olgunlaşarak bir bilim dalı olarak kabul edilme olasılığını güçlü bir şekilde işaret ettiğini savunmaktadırlar.

Bu bölümde yazarlar turizm bilimindeki paradigma değişimlerinin, pozitivistten pozitivist ötesine, eleştirel paradigma ve modern ötesi yaklaşımlara dönüştüğünü belirterek bu değişimlerin, ontolojik, epistemolojik ve metodolojik çeşitliliği artırarak turizm araştırmalarını zenginleştirdiğini ifade etmişlerdir. Pozitivist ötesi paradigma, nitel araştırmalarla turizmin çok yönlü yapısını anlamamıza katkı sağlıyor. Turizmin lisans, yüksek lisans ve doktora programları ile akademik bir kimlik kazandığını da eklemişlerdir.

Bölümün son kısmında, turizm biliminin evrimini ve mevcut durumunu detaylı bir şekilde değerlendirmişlerdir. Alandaki araştırmacıların turizmi ele alırken disiplinler arası bir yaklaşım benimsemeleri gerektiğini, turizmin ekonomik, sosyolojik, antropolojik, tarihsel ve politik boyutlarının incelenmesi gerektiğini vurgulamışlar, ancak turizmin hala birleşik bir paradigmanın altında olamadığı ve farklı disiplinler arasında bölünmüş bir yapıya sahip olduğunu da eklemişlerdir. Turizmin sadece bir endüstri olmanın ötesinde, insanların duygusal ve davranışsal değişimine etki eden bir olgu olduğu vurgulanarak, bilim dünyasında daha fazla saygınlık kazanabilmesi için teori üretimine ve son derece hızla gelişen ve değişen sektör dinamiklerine ayak uydurulması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Tartışma ve Sonuç

Kitap, turizm bilimine geniş bir perspektif sunarak üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, yazarlar turizmin farklı tanımlarını ve gelişimini ele alarak, bu alanın bilimsel bir disiplin olarak nasıl değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. İkinci bölümde, turist kavramına geniş bir bakış açısı sunularak turizmin teorik çerçevesinin oluşumuna vurgu yapılmıştır. Üçüncü bölümde ise turizm biliminin gelişim süreci, bilimsel konumu, diğer bilim dallarıyla ilişkisini ve geleceğini tartışmaktadırlar. Bu bölüm ve içeriklerinden oluşan kitap, genellikle akademik bir hedef kitleye hitap etmektedir. Kitap, turizm biliminin gelişimi, turizm araştırmalarının durumu ve turizmin disiplinler arası ilişkileri gibi konuları detaylı bir şekilde ele almaktadır. Bu nedenle, kitap özellikle akademik çevrelerdeki araştırmacılar, akademisyenler ve turizm alanında çalışan uzmanlar için önemli bir kaynaktır. Kitap içerisinde kullanılan kaynaklar, kitabın içeriği ile doğru orantılıdır. Ayrıca bu tür kaynakları kullanarak kitabın hazırlaması, ciddi bir araştırma ürünü olduğunu gösterir. Kitabın dili, akademik ve resmi bir yapıya sahiptir. Yazarların kullandığı dil, konunun ciddiyetine ve kitabın bilimsel niteliğine uygun olarak akademik bir üslup taşımaktadır.

Yazarlar, anahtar sözcükleri, temel kavramları ve terimleri oldukça ayrıntılı bir şekilde açıklamışlardır. Kitabın ilk bölümlerinde turizm ve turist kavramlarının tanımları, turizmin tarihi, turizm araştırmalarının durumu gibi konular ele alınmış ve bu konuların açıklanması için gerekli olan anahtar sözcükler, temel kavramlar ve terimler detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Ayrıca, kitabın ilerleyen bölümlerinde turizmin bilimsel konumu, turizmin bir bilim dalı olarak kabul edilmesi için gereken özellikler

gibi konular ele alınırken, bu konuların açıklanması için gerekli olan anahtar sözcükler, temel kavramlar ve terimler de detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Bu, okuyucuların konuları daha iyi anlamalarına ve kitabın içeriğini daha iyi kavramalarına yardımcı olur.

Kitabın alana en önemli katkısı, turizmin bilimsel konumunu ve bilim dalı olarak kabul edilmesi için gereken özellikleri detaylı bir şekilde ele almasıdır. Yazarlar, turizmin bilimsel kimliğini ortaya koymak için ilgili çalışmalara odaklanmış ve bilim dalı olarak kabul edilmesi için gereken özellikleri açıklamıştır. Bu bağlamda, kitabın turizm bilimi alanında bir dönüm noktası olabileceği ve turizmin bilimsel kimliğinin güçlendirilmesine önemli bir katkı sağladığı söylenebilir.

KAYNAKÇA

Pelit, E., Katırcıoğlu, E. & Başar, B. (2021). Turizm Bilimi (Tanımlar, Araştırmalar, Tartışmalar ve Uzlaşlar). Detay Yayınevi.